

جمعہ - ۱ نومبر

جلد : ۸

دردنجی سنہ — نومبر ۱۹۸۹

ادارہ خانہ :

باب عالی جادہ سندھ اقدام
پوردی پانڈہ کی بنادہ
خصوصی دائرہ

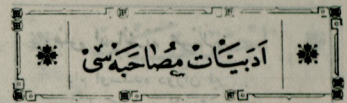
صاحب و مدیری
محمد مسیح

مجلہ مجموعہ

آبونہ شرائطی : سنہ لکی ۲۵۰،
آلتی آیلنی ۱۲۵، فوق العادہ
نسخہ لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰
غروشدہ .

مجموعہ مزہیئت تنجہ طبعی تنسیب
ایدلہین اثرلر اعادہ ایدلمز

هر آيلك برنجی داره بشمی کوندری مبقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرئی مجموعہ در .

جامع النظائر

تورک ادبیاتی تاریخچه مشغول اولانلرجه اهمیتله تلقیه شایان و شیعقلر آراسنده اڤ اول خاطرله کن «تذکره» لردر. اسکی شاعرلر مړک حیات و اثرلری حقننده معلومات آلابیلک ایچون ایلاک نظردده بکانه منبع، یاخود مراجعتکده نظن ایدیان بوجمعه لړک، حتی اڤ قیمتایلری بیله، فیکری نظمین ایدمه جک تفصیلاندن، مع الاسف، همان کاملاً محرومدر. بلاغت قاعده لړله الوب عنعنهنک زبونی اولان تذکره نویسلرمن، اسمن قید ایستکاری هر شاعره دائر زده قلمری سطرلرده، بونلرک مأوریت قدیمه لری صایقندن، علم و سزیتلری کولکره جیقار مقندن بعضاً ونی دخی اهل ایدمدر - باشقا برشی یایمازلر. ر قچ صحیفه ایچنده هر شاعر حقننده نقل ایستکاری ایشته بوندن عبارتدر.

تذکره لرمز، اسکی شاعرلرک حیاتلری تنور ایدمه دکاری کی، اثرلری طایماتق خصوصتده مصدرلر. تذکره لرده اسکی کچن شاعرلرک اثرلردن جوق دفعه برقلعه، حتی بریت کوسرتیلکده اکتفا اولومشدر. حقننده معلومات ایدمک ایستدیکم شاعرک معنوی شخصیتده دائر بوقادر آرنونه ایله ناصل برحکم ویریه چکنده بحق ترددایدیلر. بوندن دولانی تذکره لر، تورک ادبیاتی تاریخچه عائد و شیعقلر آراسنده اڤ زیاده اهمیتله تلقی ایدلمه لرینه رغماً، ینالک ضعیف اولانلردر. وانما بونلر میاننده سبی، عاشق جللی، لطیفی تذکره لری کی خصوصی برقیق حائز اولانلر موجود ایدمه عددلری جوق آزددر. تورک ادبیاتی تاریخچه منحصرأ تذکره لر مړک نقصان شهادت لرینه استناداً تنبعه قالمشقی خیاله قایلیمق اولور. بونک ایچون ادبیات تاریخچه زنی تنور ایتک ایستمرکن دهاا بر جوق و شیعقه ایله برابر، دوغورودن دوغروب

ادبیات تاریخچه مناسبندار کورونه بن منبعلده مراجعت ایتک مجبوریتده یز.

**

«جامع النظائر» تذکره لر خارجنده ادبیات تاریخچه لره علاقه دار و شیعقلرک باشنده کلیر. یکانه نسخمنی بازید کتبخانه سنده بولونان [نومرو ۵۷۸۲] بونلرک مؤلفی اکر. درلی حاجی کمال نامنده برزاددر. بروسی طاهر بک، مؤلف حقننده «قدمای شمردن فاضل برذات اولوب بعض قرائنه کورمه اکر درلی اولملی مأمولدر - نییور. [عثمانی مؤلفلری: ح ۲، ص ۱۳۶] حاجی کمالک حیاتى تماماً مجهول ایدمه، اثرندن فی نظیره لردن شعر ایله اشتغال ایستدی قولایقله آکلاشیلا بیلر. نهایتده کی قیده نظراً «جامع النظائر» دوقوز یوز اون سکزده اجمال اولوغش و بوالحاله مؤلفی برنجی بازید زماننده باشامش و برنجی سلیم دورنی ادراک ایتشدر.

«جامع النظائر» ک محتویاتی حقننده، کتایمک مقدمه سنده مؤلف بالذات شو تفصیلاتی ویریور:

«..... امدی اهل عرفان چون سوز بو مجلده بن فیکره دکدی. بو ذکر اولئان شعرانک بن دخی اول دیوانره نظر ایدوب هر برینک درمکنون کی کاتلرن کوروب رضی الله عنکم دیوب الفاظ و عبارتلرن اوزموز تسلیم قلدق. هر برینک دیوانلرده نیجه یادکاوندن بومقدار ابیات ضبط ایدوب بر آرایه جمع ایدوب مرتبمنی مرتبمنی اوزربنه یازدم حروف نهجی اوزره نظیره لرن الحق سالها نیجه مدت بوک جد بلیغ و جهدی دریغ ایدوب الحمدالله ظهوره کتوردم. واسن جامع النظائر قوم. درت یوز طقسان آتی ورق برله مجلد برکتب ایلدم و ایچی یکرمن طنور بیٹ درت یوز آلتش بریت برله مملوقدم. و بو جمعیٹ ایکی یوز اونوز ایکیسی قصیده در. و بوقصیده لړک اوتوز اوچی توحیددر. و اون بشی لغتدر و دخی اون اکیسی ترجیع بنددر و دردی مرشیددر

وا ایکی فلکنامه در. ودخی اونوز دوت مریددر و طقوز مخدر و برمسددر و اون اوچی مستزاددر و دردی محروطلدر و اکیسی معشردر. اون اوچی مناجاندر و اکی بیٹ سکز یوز اکی غزلدر. و بونلرک کی موشحدر و کی مفتحدر و کی ملمع و کی ممال و کی التیات و کی حسنیات و کی دخی هنر لیاندر. و دخی بوجمیت که واردر. اکی یوز آلتش شاعرک کامللریدر. امدی عزیزلر اشبوضعیف تحیف مؤلف حاجی کلاک بو کتاب ایچنده ابیات و اشعاریه واردر. یقن اوقیوب راست کلجک اولور سکز آکا بر خیر دعا احسان ایدمه سز.....

مقدمه سندن نقل ایتدیکمز شو سطرلر ایضاح ایدیبورکه، «جامع النظائر» مهم بر منتخبات مجموعه سیدر. اکیلی تاریخچه قادار کن بوتون تورک شاعرلرینک اثرلردن بر جوق نموننی احتوا ایدن بونلرک بونکونه قادار لایق اولدی بی اهمیتله تدقیق ایدلمه مشدر. ادبیات تاریخچه ترجمه حال مجموعه منی عد ایتمدیکمز تقدیرده بونی، تورک ادبیاتی تاریخک جوق قیمتی برجزنی تلقی ایدمه بیلیر. بر دور ادبیاتی ارزرنده خطوه خطوه تعقیب ایتدیکمز «جامع النظائر» یزی دینچی و سکرنجی عصرلرده کی تورک ادبیاتی حقننده تحسین فضلده تنور ایتکده در. یونس امره در، حتی اوندن دهاا اول پیشنه تورک شاعرلردن باشلا یاریق ادیبانلرک انکشاف و تکامل زمانلریه قادار یازمش بر جوق منظومه لره بو کتابده برزدر تصانف ایدیوز، تذکره جیلر مړک اهلانه معروض قالمش بر جوق شاعری ینه بوراده یازیرلره طایبوز. بوسورتله ایکی یوز آلتش شاعرک معنوی شخصیتلریه قارشیلاشیوزر که هر بری تورک ادبیاتی تاریخچه هر حاله بر موقی حازدرلر.

«جامع النظائر» ی عنواننه نظراً دوغورودن دوغروب هر نظیره لر مجموعه منی عد ایتک کتایا کلاشدر. مؤلفک مقدمه سوله دیکی کی، اول هر شاعرک منتخب نظم لری قید ایدلکدن سوکرا بونلرک نظیره لری

فانته زی :

نهات باز کلدی

بر کون دبیلر : ایلك بهار کلدی ..
هر طرف ییقله تلک اوزره .. چیچکلر ،
کلر ، آغاچلر بیجی برحیانه کیریورلر .

کونلر کجری ، حقیقه هریرده بیجی بر
حیاتک بیجی رژیاری کوروندی . چیچکلر
آجدی ، کلر آجدی . هر طرفده بیجی بر
عشق ، ادبانه کیره یین . مصرعلری
بلریدی . هر یرده بیجی بر فونک ایلك
صاجلری تل تل داغیلدی . نهات هر طرف
کولدی . هر طرف سونج ایچنده جوشدی .
چاقانلادی . یالکز نیم کوکولمک ایلك بهاری
کلدی ، یالکز نیم کوکولمک چیچکلری ،
کلدی آچیلیدی . یالکز نیم کوکولمک کولدی .
هر کوردیکم سیاه ، ایکا جیرانی آکلادی ؛
هر کوردیکم مخلوق بکا حزنی فیصللادی ؛
هر کوردیکم رژیا بکا حسرتی رداها ، رداها
طاندردی ، یالکز نیم کوکولمک کلی آچیلیدی .
اونلک هجرانه قاورولان بایراقلری ده برر ،
بررقلمک جهنمه دوشدی ویاندی . شیمدی
اونلک کوللری بیله قالدی ، آچه جغنی امید
ایتدیکم اونلک غنجهده بوصورته تولدی ،
اوبکانه امیدمه بوصورته ایدینه واردی ..
آرتق نه کلم قالدی . نه ده برغنجهم . آرتق
بکلدیکم ایلك بهارده کیندی بکلدیکم ،
تسلی اید ایتدیکم موسمه ، نی ترک ایتدی .
داها انی . کینه یین ، داها انی . سندن
اوز فلاشین !

بر کون دبیلر : حضر ایلس کلدی ،
آرتق بوندن سوکریا ..

اوکون ، هر کس قیزره فوشدی ،
اوکون هر کس نشئه لیدی ، هر کس قلبی
قاناتلاندی . مجھول افقده اوجق ایچین
هر کسده برآرزو ویاندی . هر کسده برنشئه
قایناغی دوغندی . اوکون بنده ، بله دمک
کنج قیزلریه نیرله کیندم ، اوکون بنده
کولدم ، کورنلر صاندیرک : نشئه دن ،

یازلمش ، کتاب باشدن آشاغی بوتربا اوزره
تنظیم اولومشدر .

« جامع النظائر » ک دفته اک شایان
خصوصیتی ، خلق شاعرلرینک اثرلری ده
محتوی اولمایدیر . شید حزه ، قایموسز آبدال ،
یونس امره کجی ، اثرلری ادبی ماهیتندن
زیاده دینی قیمتله معروف متصوف خلق
شاعرلریده حاجی کمال اثرده یر
ویرمنی ، بوصورته اونلک حدودی ، شولوی
کینشله تلک ایسته مشدر . واقعا یونلردن یونس
امردن ماعدانک نظاملری ، جامع النظائر ده
جوق محدود وبمضینک یالکز بر دانه در .
فقط نه اولورسه اولسون ، مؤلفک ،
زماننده کی هر نوع ادبی محصوله نیست
ویرمه رک ، کتایبه خلق ادبیاتندن نمونه لر
ادخال ایتمش اولمانی ، حاجی کلاک اوو قتیکی
ادبیات تلقیسی خارجنده سربست دوشونوشنه
وذوقندن باشقا رهبر طایمیش اولدیننه
عطف ایدمه یلیرز .

« جامع النظائر » ادبیات مورخی ایچون
کینش برتدقیق ساحه سیدر . ادبیاتلرک ماضیه
مشغول اولاجقلر بونک صحیفه لری اوزرنده
اوزون اوزون دوشونمک ، چالیشمق
ضرورتنده درلر .

محمد ضار

ایمپراطور اوق تاریخنده

۱۱۱۵ اختصار

کله جک نسخه مزندن اعتباراً تحریر
هیتنمزدن محمد خالد بکک « ایمپراطور اوق
تاریخنده ۱۱۱۵ اختصار » عنوانی اثری
تفرقه بهاشلا به جغز . عثمانی تاریخک العلاقة
بخش بر صفحه سینه تاس ایدن بو اثری
قارلرلرک مراق و بمنویله تعقیب ایدمکچلرینه
امیر .

سوخیدن ۱۰ کلنجهدن سرخوش برآدام !
اوکون کولک ، کولدیله ، بنده کولدم .
صاندیرلرک کدرله ، غمله ، حسرتله ، حتی
هجرانه هیچ طایتماشم ، روحده داغما
بر بهار یاشیور ، روحده داغما اوجق ایستین
برقوش وارده اوراده . کولکده برنشئه قایناغی
وار ، سونج منبی وار : اونلک ایچین
کولک ، کولدیله ، بنده کولدم . اوهت ،
کولک هیچده بوش دکیلدی ، اوراده بروارلق
چاقا . وردی ؛ اوراده بنلکمه آشنا برنی
واردی ؛ اونلر ، اونه کی هر کس بووارلق
نشئه ، سونج منبی ، امید ، خولیاقایناغی
صاندیرلرک اونلک ایچین کولدیله ، اونلک ایچین
کولک ، کولدیله ، بنده کولدم . فقط او
چاقانلانی ، اوکولکده کی نی نهیدی ؟ ..
یله یورلردی ، سیله مزلریده ده .. مادهم که
شیمدی اونلردن آیرییم ، اونلرک نشئه لری
قیدر اوجق دکیل یا . آرتق او وارلنک
نه اولدیننی سوریه ییلیم : اوکون هر زمان
اولدینی کی کولکده برکون واردی . بوکول
کوزیا شلرمدن حاصل اولمشدی . کرچه هب
برابر کولک ، کولدیله ، بنده کولدم . فقط
اونلر ، بونون موجودیتلریله ، روحلریله ،
کوکاریله برابر کولدیله ، حالبوکه نیم یالکز
سبام ، سبامک خطلری ، ظاهری وارلغ
کولدی ، یالکز جسم کولدی . فقط
ایچم آغلادی و ذاتاً آغلایوردی . اوکونده
اوکوله یکیدن قطره ز دوکولدی . اونلرک
سربینلرینک اونه کیله صجرا به جغندن نه
قدار قورقدیم . ایسته ده آغلایان بر روح
اونلر نشئه ویرسین ، اونلر سونج ویرسین
واوللره ..

ایسته اوکونده کجیدی .. وهات بن
کولکده کی کول ایله ، یعنی کوزیا شلرمله باش
باشه قالدیم ..

بر کون دبیلر : آرتق یاز کلدی ،
صیجانلر کندی کی کوسرتمک باشلادی . آرتق
بارده سو آغیر کلیر ، طاشیا یور . حاسیر
شایقا موسمی ..